

Amerika jao peale loetakse. Neid inimesi on ligi sada ise-äralist rahwa-sugu, kel enamist iga-ühel oma keel, kombe ja elamise viis on. Kui seda rahwa hulka pea-kandude järel ära-jäगतakse, siis leiame meie kuus jägu: 1) Slaawi- ehk päris Wene-rahwa kand, 55 miljoni hinge; seie arwatakse: köik Wenelased, Poolakad, Litufad, Lätlased, Kuurlased ja Serwilased. 2) Soome-rahwa kand, enam kui kolm miljoni hinge; seie arwatakse: Soome-, meie Eesti-, Liivi-, Ifortsi-, Eseremisi-, Mordwa-, Esuwasi-, Permjäki-, Sirjäki-, Botjäki-, Ostjäki-, Woguli-, Teptäri- ja Lapo-rahwas. 3) Tartari rahwa kand, pool-kolmat miljoni hinge; wörsud on: Nogaieri-, Kumüki-, Baskeri-, Kirgisi-, Jakuti- ja Buhari-rahwas. 4) Mongoli-rahwa kand, 250 tuhat hinge; selle wörsud on Kalmüki-, Buräti-, Tunguse- ja Lamuteni-rahwas. 5) Mõni rahwa jago ühest teadmata kännust; need on: Samojedi-, Korjäki-, Esuktisi-, Telugeni-, Jakugiri-, Kamtsatka-, Kurili-, ja Aleuti-rahwas. 6) Kaukasia rahwa kand, kaks miljoni hinge; selle wörsud on: Eserkessi- ehk Sirgase-, Oseti-, Zugusi-, Abasi-, Lesgi- ja Gruusia-rahwas. Peale nimetud rahwa sugusid elab Wene-riigis weel ligi kuus-sada-tuhat wöerast, kui: Sakslased, Rootslased, Prantslased, Itaalilased, Armenia-, Persia-, India-, Mustlase- ja Juuda-rahwas.

Wene keel ja usk ulatawad kõige laugemale üle riigi, siiski on iga-ühel teise uss rahwal luba, oma uss-seaduse ja südame tunnistuse järele elada ja Jumala-teenistust pidada, sest meie suure Ülema-walitseja arm walwab ühe-suguse heidusega kõige alamate üle, olgo keegi kas Katolik ehk Israeli mees, luteruse uss tunnistaja ehk Mu-

hamedi-uss pärlja. Praego elab Wene-riigis enam kui üks miljon wöera-jumalate kumartajaid ehk pagana rahwast.

Maa-pinna, sooja ja külma poolest on Wene-riik mitme-sugune. Enamist suurem ossa Europa jao sees on madal ühe-tasane maa; põhja idapoolne Siberi-maa on üksi mäGINE. — Põlloharimine ja wilja signemine on teistiti lõune, teistiti põhja pool. Ülewal soojal lõune pool Wene-maal kaswawad joodawa-wiina kobarad ja mitmet sugu kaunist soojema maade puu-wilja. Keskmisel maal on kõige parajam wilja-signidus; alamal põhja pool ei signe ega kosu midagi enam, waid on siin ühterühkune talwe külm.

Kõrgeid mägesid on meie riigis: 1) Europa ja Aasia raja piiril üks suur mäerind, mis Ural kutsutakse, kolm-sada reni-koormat pikuti ja 15 peni-koormat laiute. 2) Teine suur mäerind lõune pool riigi rajal nimetakse Kaukasus, 150 peni-koormat pik ja ligi 40 penk. lai, Musta- ja Kaspiamere wahel. Selle mäerinna kõige kõrgem kühm kutsutakse Elbrus, 15 tuhat 4 sada jalga kõrge; üks teine tuhat jalga madalam mäe-kühm kutsutakse Kasbek. Kõige kõrgem meie riigi mägedest on 3) Ararat, Armenia-maa konna, mis 1828 aastal sõa läbi Persia-riigist meie kätte wõideti. Ararati mägi on 16 tuhat 2 sada jalga kõrge. Senna otsa jäi — kuida Piibli ramatust õpime — pärast wee-uputust Noa laew seisma, ja käis mõne aasta eest üks suure kooli õpetaja Tarto linnast, nimega Parrot, Ararati mäel mõnda õpetuse asja läbi-katsuma. Et nisuguste kõrge mägede otsas igawene talw on, kus jää ja lumi ialgi ei sulata, selle-pärast on mäe-otsa minik wäga wae-walik. Teised wähemad mäerinnad on: 4) Tauri-, 5) Soome-, 6) Wolhonski- ja 7) Altai-mäed.